

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina: 3 mėn. 10 auks., 6 mėn. 20 auks.,
12 mėn. 85 auks. Atskiri numeriai 80 skat.

Eina vieną sykį į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 24 (56)

Kaunas, 1920 m. birželio mėn. 11 diena

II metai

Gener. Štabo Literatūros Skyriuje

jau gauti

FUTBOLAI.

Karo apžvalga

Gegužės 22 d. — birželio 5 d.

Mūsų santykiai su lenkais. Padėtis nepakitėjo. Demarkacijos linijoj jokių nuotikių nebuvo.

Lenkų — bolševikų frontas. Drisos — Molodečno ruožte karo operacijų eiga krypta į kitą pusę. Raudonosios armijos dalys, iškart sekmingai puldamos lenkus, nustūmė pastaruosius nuo Molodečno — Polocko geležkelio linijos (Švenčionių kryptimi) per 50 kilometrų, į žiemius — dar toliau.

Lenkai paskutinėmis savaitėmis per Vilnių sparčiai gabeno ešelonais kariuomenę ir karo medžiagą į frontą. Siuntė geriausias savo Poznaniaus ir Halerio kariuomenės dalis. Per Vilnių perėjo apie 90 ešelonų. Bolševikai, lenkų puolami, pirmiausia Švenčionių kryptimi pradėjo trauktis ir ūmu laiku atsidūrė ties Danilovičiais (apie 20 klm. nuo Godnaškių).

Molodečno kryptimi, pagal geležkelio liniją, link Polocko, eina aršios kautynės, kuriose punktai pereina iš rankų į rankas.

Borisovo rajone lenkai perėjo ant kairiojo Berzinos kranto, kur eina kautynės. Iš paties Borisovo beliko vien griuvėsiai: visas miestas sudegintas.

Vyr. Ltn. Urbaitis.

Gen. Štabo Apysk. d. Viršininkas.

Steigiamasis Seimas.

Seimo darbuotės tvarka. Kad darbas tvarkingiau ir greičiau eitų, Seimas išskyrė iš savo tarpo daugybę komisijų. Tose komisijose darbas eina be paliovos. Pirmas klausimas pirmučiausia gerai išnagrinėjamas ir apsparstomas komisijoj, kur Seimo nariai

iš anksto susitaria arba iškelia savo pažiūrų skirtingumus, ir tik tada komisija pasiūlo Seimui dar kartą dalyką peržiūrėti ir priimti. Duoti galimybės komisijoms darbuotis Seimas dabar posėdžiauja tik tris kartus savaitėj. Seimas, išklauses kokios nors komisijos darbą, dar kartą dalyką apsparsto. Įneša savo pataisas ir pasiūlytą įstatymą priima. Toks klausimo svarstymas vadinasi „skaitymu“. Kiekvienas įstatymas svarstomas arba skaitomas tris kart, kad tuo būdu įstatymas tikriau būtų išnagrinėtas ir pažintas.

Iš žymesniųjų komisijų čia paminėsime: žemės, nuolatinės konstitucijos, švietimo, redakcijos, krašto apsaugos arba, trumpiau tariant, karinė ir tt. komisijos. Kiekviena komisija darbuojasi savo darbo srity: konstitucijos komisija rengia Lietuvai nuolatinę konstituciją, kuri Lietuvai užtikrintų gerą valdymo tvarką, apsaugotų piliečių teises, kad visi piliečiai būtų lygūs prieš įstatymus ir tt. Žemės komisija rengia naujus žemei valdyti įstatymus, pagal kuriuos tik tas žemę valdytų, kuris ją dirba ir tik tiek, kiek jis gali su šeimyna apdirbti, aiškiau tariant, būtų nustatyta žemės valdymo norma, daugiau kurios negalima būtų žemės turėti, padėkime nedaugiau 50 dešimtinių. Tokiu būdu dvarai turėtų išnykti: jie pereitų bežemiams ir mažžemiams. Bet čia darbas, didelis ir vieną dieną negali būti padarytas.

Karinė komisija rūpinasi kariuomenės ir krašto gynimo reikalais. Čia jau peržiūrėta kareivių valgio, rūbų, kareivinių ir kiti reikalai. Tarp kitko rasta, kad kareivių valgis kaikur blogas, reikia jį pagerinti. Rekvizicijos sunkiai eina. Žmonės dažnai arba visai neduoda, kas priguli, arba duoda blogos rūšies: žirnius pilkus, o ne baltus, dažnai su vikiais, grūdus šlapius, su smėliu, blogai išvėdytus, bulves apipuvusias ir tt. Geriausiai būtų viską pirkti, bet tuo tarpu pinigų trūksta. Šiaip ar taip nutarta pamažėl eiti nuo rekvizicijų prie supirkinėjimo. Bet svarstant valgio pagerinimo reikalą, paaiškėjo, kad kai kurios dalyse valgis galėtų būti geresnis, jei virėjai mokėtų jį gerai pagaminti. Ministerija steigia kariuomenės virėjų kursus.

Su rūbais irgi sunku, nes ligi šiol rūbus pristeldavo pirkti svetur. Svetimieji, žinoma, dažniausiai nupildavo dideles kainas ir pakisdavo blogos rūšies kelnes, poperinius baltinius ir tt., o Lietuvoj viso to pirkti nebuvo galima. Dabar įsteigta audimo fabrika, kuri apsiima kas mėnesis valdžiai patiekti 7000 aršinių milo (pusantro aršino pločio). Taigi jei fabrika atliks savo uždavinį, tai kariuomenė turės geros medžiagos, pinigai

ir vilnos savo krašte liks, ir mūsų darbininkams namie bus uždarbio.

Bet čia paaiškėjo vienas labai negražus dalykas. Posirodo, kareiviai labai nebrangina valstybės turto: išduota kareiviams taboka tuojau atsidūrė pirklių rankose, brangūs diržai išnyko, taip pat daugely vietų dirgo antklodės, batai ir tt. Vien tik dviejuose pulkuose bereikalingai suraikinto ir išaikvoto per metus turto daugiau kaip už pusantro milijono auksinų. Pagal teisių dalių vadai už tą turto išaikvojimą turi būti patraukti teismo atsakomybėn, bet, galų gale, už tai atsako tie, kurie tuos turtus išaikvojo.

Nėsant užtektinai apsaugos, įvairūs valstybės trobėsiai ir šiaip turtas žmonių plėšiamas, naikinamas ir vagiamas. Tuo būdu valstybei padaryta už daugelį milijonų nuostolio. Čia ypač nukentėjo kareivinės. Įstatyti išvogtus langus, duris ir tt. reikės nemaža pinigų. Vis tai ačiū mūsų žmonių visuomenės reikalų nesupratimui.

Laimėi kelią tiesiant.

Pranas, vokiečių įgrasintas, buvo taip jautrus ir rūpestingas, jog nei vieną vakarą neatsiguls į lovą, kol neapeis visų namų ir neapžiūrės, ar viskas tvarkoje, ar viskas stovi savo vietoje, ar prižiūtas šuo, ar užrakinta vištidė, nes gerai žinojo, jei paliks neužrakintą vištidę ir nepririštą šunį, rytą neras nei vienos vištos, o šuo gulės kur nors patvory nušautas.

Net ir lašinius po kelis kartus apėjęs apžiūrėdavo, ar gerai paslėpti, ar darant krata jų neūžeitų. Kratos jis labai bijojo: jei vokiečiams pasirodydavo lašinių esant per daug, pusę, kartais tris trečdalius, lašinių pasiimdavo sau, o likučius gražindavo savininkui. Be to jie reikalavdavo išrodymų, kokiu dokumentu ar raštu yra įgyti lašiniai arba mėsa, o negalint pasiteisinti, rekvizuodavo ir už jų įstatymų nepildymą nubausedavo, uždėdami nemažą piniginę pabaudą.

Todel, visas drebedamas, akylai viską apžiūrėdavo, net grūdus, daržinėje supiltus, storiau apmesdavo šiaudais ar pelais, kad veikia negalėtų priėjęs pažinti ir surasti. Kuomet įsitikindavo, kad viskas tvarkoj ir pavojaus nėra, tuomet grįždavo į vidų ir sėsdavo į užstalį vakarieniauti. Ir čia ne visai būdavo ramus: išgirdęs nors menką šuns vamptonėjimą, eidavo žiūrėti, ar tik neatsilankė blėkiuoti žandarai. Jo žmona, Marė, matydama nuolatinę vyro baimę, ramindavo:

— Pranuk, būk ramus: tamsią naktį žandarai miega, nejudinėja, o jai ir ateitų tai nei pats Vilis negalėtų nieko surasti.

Tuomet tik rengdavosi gulti. Nors naktys būdavo ilgos, vienok Pranas, rūpesčių nuvargintas, blogai išsimiegodavo. Todel vis būdavo nūliūdes, ligotas. Mažai kalbėdavo, o dar mažiau, būdavo, nusijuoks, — rodos visa jo laimė, visas jo gyvenimas žuvo ir viltis užgeso; vengdavo žmonių ir tyloje, būdavo, sėdi vienas ir kažko klausosi; jo veidas virpa, ir slankioja juo skausmo šešėliai, braižydami ant lūpų, po akių ir kaktos mažytės rūkšlės. Veltui žmona stengdavosi jį nuraminti, prašnekinti.

— Praneli, kas tau yra, gal sergi?

— Tai tie svetimos šalies atejūnai išėdė galvą, rūpi, — atsakys ir vėl tyli.

Tik kartą, kada jam Marė priminė, kad ir laimingesni laikai ateis, jis kaip ir pasisakė ko liūdžias.

— Ir vokiečiai, ir rusai, ir lenkai veržiasi į mūsų šventą žemę, kuri nuo amžių mūsų apgyventa, mūsų krauju laistyta. Ko jūs norite? Kodel neleidžiate mums ramiai gyventi? Kas jūsų — tebūnie jums, o

kas mūsų — palikit mums! Bet jums rūpi mūsų žemės plotai, mūsų duona, jūs norite būti mūsų ponais; jums rūpi įkinkyti, mus į savo jungą, mumis arti mūsų laukus, o derlių sau rinkti? Taip nebus!.

Praėjo kiek laiko, o gyvenimo sąlygos nepasikeitė. Vokiečiai taip pat tebespaudė gyventojus įvairiomis rekvizicijomis, pabaudomis, darbais. Kur nepasiklausysl, visur dejuoja, visi keikia vokiečius, ir jie tik vieni linksmūs, lyg savo šaly.

Štai vieną sykį, prieš pat Kalėdas, grįžta Pranas iš miestelio, sušilęs, uždusęs, akys džiaugsmo pilnos.

— Mariutė, sveikinu tave su džiaugsmingomis naujienomis! Vokiečiai, kraustosi iš Lietuvos į savo šalį, o valdžia pareina į mūsų pačių rankas. O kas dar, kaip girdėjau, sukilo Mažoji Lietuva ir nori prisijungti prie mūsų. Lenkai sako, jau paskutinį vokiečių išvarė. Taigi laikas ir mums vokiečiams atkeršyti. Ir mes atsimokėsime už jų gerus darbelius, už jų gerą globą.

Ir Pranas bėgo atnešti iš pastogės šautuvo, ir, atsinešęs jį pradėjo šveisti.

Sveitė šautuvą ir kalbėjo:

— Išėina vokiečiai. Reikia organizuotis, spiestis į būrius, nes jei nesiorganizuosime atplauks kiti priešai engėjai ir vėl mus kankins. Reikia organizuotis, ruoštis į valstybinį gyvenimą; reikia nušviesti pasauliui akis ir parodyti, kad ir mes mokam patys save valdyti. Tik reikia mums meilės, ir pasiryžimo.

Tuo tarpu kieme pradėjo šuo loti ir kažkas pasibaldė į duris. Buvo jau vėlus vakaras. Marė ėjo įleisti nežinomo svečio, tik išeidama tarė:

— Paslėpk šautuvą.

Bet Pranas, kaip šveitęs, taip tebešveitė šautuvą norėdamas pasirodyti ateinančiam, kad jis jau ruošias. Tik įpuolus į galvą blogai minčiai, jis greit užkišo šautuvą už atsikniovusio sienos popierio.

— Guten Abend, — pasisveikino du vokiečiai, turėdami rankose revolverius.

— Tamsta, matėme pro langą, kilnojei šautuvą; — atiduokit jį!

— Aš vokiškai nesuprantu.

— Kaip nesupranti? — suriko įtužę vokiečiai. — Tamsta, žinome, vokiškai kalbate, — atiduok šautuvą!

— Labai mažai suprantu!.

Vokiečiai, iškrėtė visą būtą ir nieko neradę dar labiau įpyko.

— Sakyk, kur dėjai šautuvą, vietoje sušaudysim!

— Aš šautuvo neturiu, bet lašinių šiek tiek yra.

Ir atnešė Pranas jiems po didelį lašinių gabalą. Vokiečiai visai atsileido ir paprašė išvirti kiaušinių.

— Vištos dabar nededa, ir kiaušinių neturim. Marė, įpilk sveteliams saldaus pieno ir ragaišio su sviestu duok.

Vokiečiai, kaip ir nieko nežinodami, ramiai sau valgė ir kalbėjo, kad esą, blogų žmonių kurie jų gyvybei gresia ir jų pareiga esanti patiems apsisaugoti ir žmones apginti. Jie esą įsitikinę, kad lietuvių tauta subrendusi todėl girdi nebemokinsią jos bet tik įvesią Lietuvoje tvarką, suorganizuosią kariuomenę, policiją, sutvarkysią kelius, ir patys išeisą į Vokietiją. Pavalgė pasiėmė lašinius, ir išėjo, žadėdami dar ateiti į svečius.

(B. d.)

Kazys Baikštys.

*
Eisim į darželį,
skinsime gėlių...
Aš tave berneli,
oi, labai, myliu...
Eisim žalion lankon
pasivaikštinėt,
su tavim berneli
daug, daug pakalbėt.
Pasakyk, berneli,
ar mane myli...
Kodel šendie liūdnas,
kodel tu tyli?..

23-V-20 m

V. Tyslevas.

Kariuomenės darbas.

Kad žmonės turėtų ko pavalgyti, kuo apsidentti, kame nuo visokių oro permainų pasislėpti, kuo su tolimesnėmis vietomis susisiekti ir t. t. ir t. t., reikalinga yra viena būtina sąlyga — darbas. Be darbo niekur nieko nebuvo ir būti negali. Ir mes matome, kaip visi žmonės pasaulyje juda, kruta, dirba. Vieni aria, sėja, kiti daro geležį, plieną, visokius išdirbinius, tretį, perka ir parduoda, ketvirtį naktimis vagia; penktį kely užpuola, apiplėšia ir užmuša; šeštį rašo skaito patys aria kitus moka ir t. t. Be galo daug yra vėsių darbo rūšių. Juk ir vagis, naktį nemiegodamas ir daug baimės patirdamas, dirba; ir elgėta patvoryje besėdėdamas ilsta, ir sukčius už menkniekį vienur kokį daiktą nupirkęs rūpinasi, kaip šimteriopai brangiau kitoje vietoje už tą daiktą paėmus — dirba, visi dirba. Ir vienatiniu tų visų darbų prižiūrėtoju, vienatiniu reguliatoriu yra pasaulyje pilvas. Jis yra ta aukščiau-

sioji valdžia, kurios nuožiūra yra sugalvojamos ir gyvenimui taikomos visokiariopos darbo rūšys.

Čia man norėtusi mesti žvilgsnį iš šalies į tai, ką per visą savo viešpatavimo laiką pilvas yra pramanęs; kas iš jo pramanymų yra vienodai ir protui priimtina.

Nedaug pamastę apie darbų rūšis, lengvai galėsime juos visus į dvi aiški grupi paskirstyti. Viena grupė — tie darbai kurių rezultatu pasekme yra jau matomas daiktas, turtas; kita grupė — darbai, kuriuos dirbant naujų turtų pasauliui nepagamina, o vien tik jau esamieji turtai aikvojami.

Pamatę artojų beariant, besėjant, ar javus bepiaunant, bekuliant, mes suprantame iš karto apie jo darbų vaisius. Artojus gamina naują pasauliui turtą. Pamatę plytnyčioje plytas bedirbant, ar jau iš tų plytų namus bestatant, ar verpėją beverpiančią, ar audėją beaudžiant, ar siuvėją besiuvant, visuose tuose atvejuose mums lygiai aišku, kad gaminami yra nauji turtai. Žvilgterėję dabar į pirklio, į valdininko ir k. darbus, pamatysime, kad visi šie asmenys ir visos šių asmenų darbų rūšys naujų matomų pasauliui turtų nepagamina. Šie asmenys verčiasi jau kitų žmonių pagamintais turtais. Šios grupės darbų naudingumą ir reikalingumą arba atbulai, jau daug sunkiau nuspręsti, kaip pirmosios. Einant į antros darbų grupės naudingumą, turime pažymėti, kad ir čia daug yra darbų, be kurių pasaulis, būtų neįmanomas. Bet čia yra ir daug tokių darbų, be kurių būtų labai ir labai lengva apsieiti. Pavyzdžiui paimsime vagies darbą. Jo darbas naujų turtų negamina ir naudą teatneša vien sau ir savo šeimynai. Visai visuomenei jis nenaudingas, bet dar ir kenksmingas. Elgetos darbas tėra tik jam pačiam naudingas. Pirklio darbas naujų turtų negamina, bet jis reikalingas ir naudingas (prie dabartinio pasaulio sutvarkymo) plačiai visuomenei, nes jis yra

Sofija Čiurlionienė
(Kviantaitė).

Laiškai kareiviui.

— Toks ankstybas gražus šiemet pavasaris. Kas kas, o jau kareivis tai nudžiugo. Pusės vargų nebėliko. Ir užsiėmimai nebe tokie sunkūs, ne sniegas birsti, ne purvas klampioti. Ir šaltis kaulų nebelaužo, raumenų nebastengina. Lietus užaina — tai tik išprausia ir tiek...

Taip galvojo vientą šventadienio pavakarį besivartydamas po žalią žolę N pulko kareivis Jonukas, draugų Padauža pramintas. Padaužos pavardė delto jam teko, kad jis vikriausias visame būryje, didelis juokdarys, dainininkas, šokėjas, ir vis galva pramušta, kaip čia pasižaimatavus, o jau plepšis, kokių maža: Per tą savo plepumą suėjo į pažintį su vienu žmogumi, su rašytoju.

— Tai kažin, — galvoja Jonukas, — ar jis parašys, ar ne.

Ir prisimeną aiškiai, kaip tai buvo. Žiemą jis kartą grįždamas iš atosjogų vagonė malė liežuviu, gyrėsi ir kreipėsi lyg pasamdytas. Visi aplinkui juokėsi, ir vis kas nors Jonuką kalbino. Priešais sėdėjo keleivis vidutinio amžiaus, giliai įdubusiomis pilkomis akimis ir jis nors nepritarė bendram juokui, bet labai maloniai žiūrėjo į Jonuką. Šiam valandėlei staptelėjus, keleivis paklausė jo:

— Prieteliau, o skaityti moki?

— Moku, kur aš nemokėsiu, — atrėžė pasididžiudamas Jonukas.

— O rašyti?

— Tai, pasirašau, jau nebe taip šauniai, — atsakė ir kažin kaip lyg sumišo, valandėlei nutilo. Pakeleivis

palaukęs čiuptelėjo Jonuką ir žfūrėdamas į akis pasakė tokiu įtikinančiu balsu, kad tas balsas ir pasiliko ausyse, ne tik ausyse, bet tartum nusmego į pat širdį. Pakeleivis pasakė:

— Pasirašyti maža: reikia mokėti gerai rašyti ir laisvai aiškiai skaityti. Be to, tai mašai, žmogus akla s.

Nuo to balso, ir nuo to meilauš žvelgesio, ir nuo tų prastų žodžių Jonukui pasidarė graudu, širdis sutvaksėjo, ir nepasijuto, kaip pasakęs:

— Aš išmoksiu. Pas mus kas nori tai gafi išmokti. Aš... tikrai išmoksiu.

Pakeleivis paspaudė jam ranką.

— Kaip išmoksi, ar nors pramoksi, tai parašyk man laišką.

Čia Jonukui, nors buvo tikras padauža ir šiaip jau drąsos turėjo, pasidarė lyg neramu.

— Tai ką aš tamstai rašysiu? — paklausė ir pasižiūrėjo į visus drauge keliaujančius, lyg pabūges, kad taip kiekvienas iš jų jo laiškų neužsimanytų.

— Štai ką rašysi, — šyptelėjo pakeleivis, kaip mokslas sekasi, kas girdėti, — o Jonukui kryptelėjus, tuoj pridūrė, — nemanyk, kad man reikia kokių pulko paslapčių, man kita kas rūpi: aš, mat, didelis jau nuomenės prietelis. Norisi pasišnekėti, padėti susiprasti. Aš irgi parašysiu.

Tai sakydamas, padavė Jonukui kortelę su savo adresu ir jojo sau į knygelę įsirašė. Į kortelę pasižiūrėjęs Jonukas išvydo pažįstamą pavardę, kaip tik toji pat pavardė ir vardas buvo išspausdintas ant kelių knygelėlių, kurias labai pajarė skaityti kareivių klūbo vedėjas.

Čia traukinys staptelėjo. Tai Radviliškis. Garsus, mirties ir žaizdų aukomis, iš priešų nagų išluptas Ra-

lyg pagamintųjų turtų skirstytojas. Vienok neretai pirklio darbas savo esme prisiartina prie vagies darbo. Valdininkų darbas yra būtinas ir visuomenei naudingas. Šiame trumpame rašinyje, be abejonės, nėra galimybės plačiai šį klausimą, klausimą apie darbų rūšis ir jų naudingumą, išgvildinti. Apibendrinant, kas jau pasakyta, išeina: įvairių įvairiausios darbo rūšys aiškiai skiriasi į dvi grupi. Viena jų neabejotinai matomai naudingų darbų; kita ne tiek jau aiški, bet iš tos grupės darbai yra nemažiau reikalingi ir naudingi, kaip ir darbai pirmosios grupės.

II.

Pakalbėję bendrai apie darbą ir jo rūšis, imsime žiūrėti prie kokios darbų rūšies galime prikergti kariuomenės darbą. Ar šis darbas, kaip pirmoji darbų grupė, gamina kokius nors naujus turtus pasauliui? Visiems aišku, jog ne. Atbulai. Kariuomenės darbas tai gal bus vienatinė darbų rūšis, kuri tiek daug sunaikina jau pagamintų turtų. Kariuomenės darbas karas, o jis griauja ardo. Tokiu būdu matome, jog kariuomenės darbą reikia priskirti prie antros negaminančių darbų grupės. Dabar prisiminkime, jog ir antroje grupėje yra labai ir labai naudingų darbų. O kariuomenės darbas ar atneša kokią nors naudą? Gali būti tik vienas atsakymas: prie dabartinių aplinkybių, prie dabartinio pasaulio susitvarkymo kariuomenė ir jos darbas yra neišvengiamu dalyku. Kol pasaulyje bus varžytinės, tol be kariuomenės pasaulis neapsieis, tol ji bus. Taigi kariuomenės darbas yra toks, kurio išvengti dabar negalima, o naudingumą to darbo ar nenaudingumą žmonės visai supranta. Imsime pavyzdžius Lietuvai lietuvių kariuomenė begalo naudinga: ji davė progos įkurti savo valstybę. Bet lenkams, bolševikams, vokiečiams ir apskritai visiems Lietuvos priešams lietuvių kariuo-

nė yra labai kenksminga. Jie visi mielu noru padarytų viską, kad tą kariuomenę suardžius, sunaikinus, nes tuomet išnyktų ir pati Lietuvos valstybė. Taigi iš to, ką pasakiau, matyti, jog kariuomenė ir jos darbas šiuo laiku neišvengiamas ir reikalingas. Tokiu būdu kiekvienam, sveikai galvojančiam piliečiui svarbu, kad kariuomenė, negaminama pasauliui naujų turtų, duotų visuomenei kuo mažiausiai nenaudos ir būtų jų naudota kokiam nors naudingam darbui.

III.

Karinė tarnyba turi daug teigiamų pusių žmonių išauklėjimo žvilgsniu: pripratina prie bendro veikimo prie griežto ir pilno gautojo uždavinio įvykdinimo, prie punktuališko, lavina drąsumą, sveikai vysto kūną ir t. t. Kad karinė tarnyba neturėtų neigiamos įtakos krašto gyvenimą ir kad ji duotų kuodaugiausia teigiamų rezultatų (naudos) reikalinga: 1) kariuomenėje sustiprinti drausmę, nes savaime tada prasižengimai vengiami ir 2) sunaudoti kariuomenėje tarnavimo laiką lavinimui ir švietimui. Pirmas iš šių dviejų reikalų yra, palyginamai lengviau pasiekiamas: nes čia jau yra tam tikros sąlygos ir jos suprantamos kaip būtinos; sąlygos antram reikalui pasisekti mažiau tinkamesnės, nes į jį žiūrima dar kaip pašalinį dalyką. O juk suprantama, kad norint ką nors gerai padaryti, reikia atsidėjus dirbti. Niekados gerų pasekmių neduoda tas darbas, kuris yra dirbamas tik tarp ko kito. Jei kuopos vadui pavedama ir kuopos rikiuotė ir administracija, tai suprantama, kad kuris nors iš tų reikalų turi nukentėti. O kadangi už kuopos rikiuotę ir administraciją kuopos vadas atsako, ir už prasižengimus šioje srityje gali būti traukiamas atsakomybėn, tai pilnai suprantama, jog jis į šią sritį daugiausia dėmesio ir kreipia. Švietimo, lavinimo reikalas antroje eilėje pasilieka. O kaip jau aukščiau

dviliskis. Pakeleivis su Jonuku atsisveikindamas dar taip pasakė:

— Žmonės turėtų dažnai sakyti ir rašyti vieni kitiems savo gerąsias mintis ir jausmus. Tokios kalbos ir raštai padeda gyventi.

Suspaudė ranką, ir prisiėjo jiems skirtis.

Jonukas sugrįžęs į pulką pradėjo eiti savo pareigas, bet vis ką darius, ką nedarius, dinkt į galvą: a š a k l a s ž m o g u s. Ir taip jam darėsi negera, nejauku, tad pirkosi sąsiuvinį, plunksną ir prisėdo skverną. Apėjęs jį prie to darbo vienas draugas, kurs buvo dviklasę mokyklą baigęs, pradėjo parodyti ir patarti, o kuopos vadas, pamatęs tas pastangas, atnešė knygelę „Ir aš mažas buvau“ ir liepė perrašinėti, ir vis įdomavo, kaip darbas eina. Kada Jonukas po viso mėnesio vargo perrašė dešimt spausdintų puslapių, tai jau pasijuto tiek tvirtas, kad, įsidėjęs naują plunksną ir parsinešęs tam tikro poperio iš pulko krautuvės, sėdosi laišką rašyti. Ilgai kraipė galvą atsisėdęs prie stalelio, žiūrėjo atsidėjęs tai į sienas, tai į lubas ir neglėjo sugalvoti, kaip čia pradėjus. Čia atėjo jam į pagalbą mokytesnis jo draugas, sakydamas:

— Rašyk: „Gerbiamasis“, — visi į visus svetimus žmones taip rašo.

Taigi Jonukas, nežinia jau kelintą kartą pasimirkęs plunksną, pradėjo rašyti, pats sau balsiai diktodamas: G... e... r... b... i... a... m... a... s... i... s... Rašė gana ilgai pūkstėdamas, pagaliau pabaigęs atsistojo, gerai paširaužė, patripšėjo kojomis, atsikosėjo, pratrėnė akis ir pasiėmęs prirašytą puslapį su pasigėrėjimu perskaitė balsu:

„G e r b i a m a s i s !“

„Aš, Jonas, jau pramokau rašyti. Rašau Tamstai laišką, kaip Tamsta norėjai. Linkiu Tamstai geros

sveikatos; aš pats esu sveikas. Man vis buvo neramu, kol nepramokau rašyti. Pats nežinau, kodėl man buvo neramu. Dabar man labai linksma. Pas mus naujienos tokios: daug kareivių jau mokosi skaityti ir rašyti. Kaip bus tikra taika, tai, sako, ims mumis dar labiau „sveisti“. Mokytis yra sunku, bet išmokus linksma. Aš turiu didelį nuliūdimą: mano pusbrolis pakliuvo į kalėjimą. Jis apsigovė ir dar iš sandėlio — kvailys ir begėdis, daugiau nieko: ta pati pavardė, tai kiti mano, kad aš jam tikras brolis. Man negražu. Tamsta, kaip perskaitysi kur, kad taip atsitiko, tai prašau nemanyti, kad tai aš, ir daugiau tokių išgamų pas mus tikrai nėra. Dabar jau baigiu laišką su šitom naujienom ir laukiu Tamstos atsakymo.

J o n a s.

Taigi dabar, tą šventadienio pavakarį, Jonukas, besivartydamas po žalią žolę, atsiminė ir aną žiemos kelionę ir savo parašytąjį laišką ir galvojo:

— Tai kažin, ar jis parašys ar ne, tai gal ir ne, — manė toliau: — kas jam aš prastas, nemokytas.

Ir taip jokios žaimatos į galvą nebelenda, žiūri į mėlyną dangų ir mąsto, mąsto: kodėl jis nemokytas, kodėl taip daug žmonių nemokytų.

— Vis tai per tą rusų prispaudimą, kurį kentėjo mūsų tėvai ir seneliai po maskolių jungu, — atsiminė žodžius iš vakarykščios paskaitos.

Apie tą prispaudimą tai girdėjo plačiai dėstant. Jam kraujas virė klausant, kad buvo net uždrausta ir knygas spausdinti, kad žmonės gabenosi jas slapta per rubežių, o pakliuvus, tekdavo kalėjimas arba Sibiras pažinti.

— Tai kentėjol? Kodėl jie taip leido rusams save mindžiot, niekint?

matėme, tas reikalas yra labai didelės svarbos reikalas. Ir tarp ko kito jį dirbti nepritiktų.

Tokiu būdu, kad toji kiekvienam kraštui sunki našta, kariuomenė, teiktų ne vien tik sunkumo, bet to, kas ateityje gali būti šaliai naudinga, kariuomenės reikalinga: 1) griežtos, išmintingos drausmės ir 2) kuoplačiausio švietimo, kultūros darbo.

J. U.

Redak. prierašas. Čia autorius į darbo galingumą žiūri saviškai (laisvai). Kiekvienas darbas, jei jis yra visuomenei naudingas, yra galingas darbas — taip šiais laikais darbas suprantamas.

Kariuomenės švietimo ir kultūrinimo reikalu bendrojo formoje jau buvo daug rašyta kalbėta. Jau būtų laikas ir tą dalyką kelti aikštėn praktikos šviesoje.

Iš kultūros ir švietimo darbuotės.

7 p. pulkas.

Kultūros ir švietimo darbe toli atsilikta nuo kitų dalių. Dar iki šioliai nesuorganizuota Švietimo Komisija. Švietimo reikalu rūpinasi atskiri asmenys. Dabar švietimo darbas pavestas kap. Vitkauskui. Kap. Vitkauskui paskirti dar 6 kareiviai. Šie asmenys sudaro Kult. ir Šv. Komisiją ir Kareivių Kliūbo Valdymą. Prie pulko štabo įsteigtas knygynėlis. Knygos sukrautos į dėžę kartu su raštinės įrankiais. Kuopos naudojasi pulko knygynėliu. Nustatytos knygų skaitymui tvarkos nėra. Kiekviena kuopa veikia savystoviai. Paimtas knygas kuopose dažniausiai laiko savo žinioje viršijos. Yra ir pražuvusių knygų. Kareivių mokyklos veikia. Pamokos vedamos po pietų gimnazijos bute. Rengiami kareivių rūmai su gražia kilnojama scena. Su-

rengta buvo gegužinė, kuri davė 1000 a. pelno. Savo lėšų švietimui pulkas neturi. Sportas užmirštas. Vietos kinematografas neišnaudojamas.

1-oji batarėja.

Persikėlus į naują vietą kult. ir šviet. darbas kiek apmirė; bet dabar jau uoliai tęsiamas. Rengiama mokykla, skaitykla, daromi vakarėliai, rūpinamasi visokiais būdais įgyti lėšų.

Ūkmergės komendantūra.

Kareivių kultūr. ir švietimo reikalais nieko nedaroma.

1 p. pulkas.

Kult. ir šviet. darbas uoliai varomas. Komisijos sudėtis: kap. Sprangauskas, kap. Reklaitis, kap. Butkevičius, kap. Jackus ir leit. Bagdonas.

Kareivių mokyklos veikia. Mokoma priverstinai 1 val. į dieną.

Įsteigta: knygynėlis, kareivių kliūbas ir krautuvėlė. Pulkas turi savo kinematografa, kuris veikia du kartus į savaitę. Kareiviai už seansus moka nuo 3—6 auks. Kareivių kliūbas, krautuvė ir kinematografas veikia skyriumi nuo Švietimo Komisijos ir davė gryno pelno apie 22,000 auks.

Gera vedamas sportas. Įtaisyta: sūpynės, gigantai, darželiai; rengiama: kroatetai, futbolai ir t.t. Velykoms buvo surengta sporto šventė, gegužės 30 d. raitų lenktynės. Rengiami vakarai. Gauta iš vakarų ir surinkta švietimo reikalams 4453 auks., išleista 2888 a. 50 sk. Kareivių ūpas geras, visi noriai mokosi rašyti ir skaityti. Nemokančių rašyti skaityti veik nėra. Vasaros laiku manoma surengti ekskursijų.

Ir vėl prisimena paskaitos žodžius:

— Žmonės buvo tamsūs, maža tebuvo mokytesnių, šviesesnių, kas kelią parodo, o maskolių galybė didelė. Bet štai ta jų galybė sutrupėjo, kaip ir kiekviena galybė, kuri tamsybe remiasi. Delto mūsų galybė turi remtis šviesa, mokslu — tai niekad nepražūsime.

Ir darosi Jonukui dar liūdniau, kad tas mokslas toks bėgalinis, — kada tu čia žmogus ką išmoksi — ir iš to gailumo ima Jonukas dainuoti, kiek tik galva neša:

U! u! u!, broleliai, mes jaunieji,
Užpuolė kryžiokai mus nelabieji!

Ir vėl tą patį ir vėl tą patį, tik štai jo graudžią dainą pertraukia iš tolo pažįstamas būrliniko balsas:

— Jonai, uū!

— U-ūū! — atsiliepia ir eina pasitikti.

— Še tau laišką.

Jonukas laišką čiupt ir žiūri: teisybė jam. Apvartė, apvartė, atsėdo ir išsiėmęs peiliuką, užkišęs už kampelio čikš čikš čikš — perpiovė.

— O tai laimė, — mano sau, — atsidarai laišką ir skaitai ir nereikia prašinėti kaip pirma.

Išėmė, žiūri — o tavo ilgybė: tokio ilgo laiško nė matęs nebuvo ir smulkiai prirašyta... tai jis, tai keleivis rašo. Jonukui net šilta pasidarė. Parašyta buvo šitaip:

„Mielas Tamstai

„Labai dėku už laišką. Perskaičiau jį kelis kartus ir, nors manęs nieko neklausinėji, ima mane noras atsakyti į tuos klausimus, kuriuos juntu Tamstos galvoje.

Kodėl aš panorau Tamstai parašyti? Delto, kad jaučiu, jog turi sąžinę ir sveiką protą. Sąžinė ir svei-

kas protas, tai yra du reikalingiausių žmogui dalyku. Be to jis negali žengti pirmyn, tikėtis laimės ir žmonių pagarbos. Ar žinai ką prisiėma daryti su tais žmonėmis, kurie neturi sąžinės ir sveiko proto? Prisiėma juos kaip kenksmingus visuomenės narius iš tos visuomenės pašalinti. Yra tai piktšasai ir votys ant sveiko visuomenės kūno. Gali žmogus neturėti mokslo, sveikatos, ypatingų gabumų, bet jis turi sąžinę ir sveiką protą, vis gali būti naudingas.

Kas yra sąžinė? Tai toks ypatingas žmogaus jausmas, kurs jam sakyte sako: tai gera, o tai bloga. Kas yra sveikas protas? Tai toks protas, kurs nesiremiamas jokia mokslu, vien savo prastomis smegenimis supranta kas teisinga, kas klaidinga, kas naudinga, kas kenksminga. Sąžinė todėl tai yra reikalinga žmogui, kad ji yra doros parama. Jeigu žmoguje apmiršta tas vidujinis stebūklingas balsas, padedantis jam atskirti gera nuo blogo, tai tas žmogus pasidaroma biauresnis už gyvulį, palinkęs prie biauresnių pasielgimų, ne tik kitiems žmonėms kenksmingas, bet pats sau per savo nedorumą skriaudą padaro. Didžiausia laimė, jei žmogus turi gyvą jautrią sąžinę. Kartais ji darosi apmirusi dėl blogo gyvenimo. Ypatingai marina sąžinę girtuokliavimas ir paleistuvavimas. Nesykj sukruva žmoguje tas balsas kelią rodantis, o jis išgirdęs iš ištvirkusio draugo: „nebūk kvailas, gerkim, ulio-kim“ užpila, užslopina tą vargšę sąžinę. Žadina ir graudina žmogaus sąžinę tikėjimas, bet reikia atsiminti, kad ne tik išrinktųjų mokytojų tai tėra darbas. Sąžinę žadinti ir graudinti turi visi. Visų pareiga auklėti sąžinę. Pasizvalgyk po pasaulį, pasimokyk istorijos, ir ką pamatysi? Vienos tautos žlugo, kitos kilo. O kokia priežastis to žlugimo ar kilimo? Kada žmonės gyvena, kaip moko sąžinė ir sveikas protas, tai jų tauta

Žemė kariškiams.

Vytiausios Komisijos kariškiams žeme aprūpinti posėdyje š. m. birželio 2 dieną nuspresta paimti kariškių žeme aprūpinimo reikalui:

Vilkaviškio apskrityje iš Vaclavo Moravskio žemės nuosavybės Keturkaimio palivarko dalį 900 margų be sodybos.

Šiaulių apskrityje iš Sergiejaus Leonido sunaus Paleno Jusknų palivarką apie 45 deš., Girkančio dvaro dalį be sodybos apie 115 deš. ir Gaižaičių palivarką apie 190 deš., o viso apie 350 deš.

Žemę šiais metais paliekama savininko žinioje su sąlyga, kad nebūtų kliudoma matavimo, skaldymo ir kitiems reikalingiems Valdžios darbams.

D. J. Blynas
Komisijos Sekretorius.

Žinios.

Lietuvoje.

Tauragnai. Bal. 22 d. lietuvių kareiviai suėmė žinoma lenkininkę Kunigėlienę, kuri vežė prekes iš Utenos lenkų pusėn. Kunigėlienė jau nuo seniai užsiima šnipinėjimu lenkų naudai ir mūsų žmonių išdavinėjimu legioninkams bei lenkų žandarams. Norėdama atkeršyti bet kuriam savo kaimynui, ta lenkpaikė tuoj įskundžia jį bolševikų esant ir užsiunčia girtus lenkus, kurie žvėriškai ima gyventoją plėšti, mušti ir t. t.

Bal 20 d. lenkai sušaudė Joną Ruzgą, kurs nepaklausė Kunigėlienės ir atsisakė dirbt lauką, atimtą su lenkų pagalba iš kito asmens. Suareštavus Kunigėlienę, jos vaikai pradėjo įdavinėti lenkams tuos žmones, kuriuos įtarė dalyvavus jų motinos suėmime. Dėl to mūsų kareiviai suėmė ir Kunigėlienės vaikus ir nugabeno Utenos kalėjiman.

Ukmergė. Gegužės 30 d. Ž. Kunig. Butegeidžio pulkas, kap. Vitkauskui vadovaujant, surengė Vaitkiškių miške gegužines. Programoje ėjo: puodų daužymas, lenktynės, supančiotų bėgimas; paskui buvo šokiai ir žaidimai.

Gegužinės prasidėjo 3 val. po pietų, o baigėsi 9 val. vak. Visų kuopų ir komandų kareiviai buvo leidžiami be užmokesnio. Civiliai publikai buvo pardavinėjami bilietai. Pelnas skiriamas kareivių švietimo reikalams. Kareiviai šia smagia pramogėle buvo labai patenkinti ir ateityje tikisi ir daugiau panašių padorių pasilinksminimų susilaukti. F i s m o l.

Steigiamojo Seimo Krašto Apsaugos Komisijos darbai. Steigiamojo Seimo išrinktoji Krašto Apsaugos Komisija, susidanti iš gen. leit. Galvydžio - Birkauskio, pulk.-leit. Žuko, kap. Rusecko, leit. Matulaičio, Draugelio, Poželos ir Soloveičiko, geguž. 27 d. pradėjo savo darbus. Komisijos pirmininku išrinktas p. I. Žukas, sekretorius — leit. Matulaitis. Sekmingiau savo uždavinį atlikti Kr. Ap. Kom. pasidalino į tris komisijėles: 1) einamiems kariuomenės reikalams tirti (maistui, rūbams, batams, sveikatai, šeimynų ir įvalidų aprūpinimui, švietimo reikalams ir t. t.), 2) dabartiniam kariuomenės sutvarkimui nustatyti ir 3) sistemai krašto apsaugos organizacijai ateity nustatyti.

Gegužės 29 d. komisijėlės einamiems kariuomenės reikalams tirti nariai, kap. Ruseckas, leit. Matulaitis, Draugelis ir Požėla aplankė 4-tą pulką patirti vietoj apie kariuomenės maistą. Tenai aplankė virtuves, kalbėjosi su vadais ir kareiviais apie maisto padėtį. Be to aplankė pulko produktų sandėlį. Šančiuose aplankė duonos kepyklą patirti apie jos padėtį.

Birželio 1 d. Kr. Ap. Komisija svarstė mūsų kariuomenės padėtį ir jos papildymo klausimą. Visi šie klausimai dar neišspręsti. A — is.

Užsieny.

Gudai del Lenkų siekimų. Gudų centralinė Rada, atstovaujanti Gardino ir Vilniaus žemių gudams, pasvarstęs Lenkų minist. pirm. Skulskio pareiškimą

tvirta auga plėtojas. O žinai ko pirmiausia moko sąžinė: nedaryk kitam to, ko nenori, kad kitas tau darytų. Lygū tik žmonės pradeda ištvirkti, mažėja jų tvirtumas, atsiranda netvarka, neapykanta — ir žlunga valstybės, menkėja tautos.

O pagalvok tik Tamsta, ar ne žmogaus tikslas daryti tą gyvenimą geresniu. Žmogui yra įgimta geresnio gyvenimo ieškoti ypatybė, ir mūsų patarlė sako: žuvis ieško kur giliau, žmogus ieško kur geriau. Tai dabar tegul sveikas protas pasako, kada žmogus gali tikėtis gero, laimingo gyvenimo? Tada, kada žmonės stengsis būti geri vieni kitiems. Jokia prievarta to nepadarysi, tam reikia susipratimo.

Ką reikia daryti, kad žmonės būtų geri vieni kitiems? Reikia žadinti jų sąžinę ir sveiką protą, o sužadinus, reikia auklėti, tobulinti. Kito išėjimo nėra. Ar netiesa?

Man pasirodė, kad Tamsta turi jautrią sąžinę. Kodėl man taip pasirodė? Todel kad Tamstai aišku, jog pasielgimas ano nedorėlio yra tikrai bjaurus. Kodėl jis taip padarė? Todel kad jam trūko sąžinės ir sveiko proto. Pasibiaurėjai, ir Tamstai gėda, kad judu tos pačios pavardės. Bet ar neatėjo j galvą, kad jūs turite ne tik bendrą pavardę, bet ir bendrą vardą. Ir anas ištvirkėlis turi vardą ne tik su Tamsta, bet su tūkstančiais ir tūkstančiais rinktinės mūsų jaunuomenės. Koks yra tas vardas? Tas vardas: Lietuvis Kareivis. Ir jis taip nedorai pasielgęs suteršė, ne

tik savo tėvo, dėdės, brolių, seserų vardą, bet suteršė visos jaunuomenės vardą, Lietuvio jaunikačio vardą, kareivio vardą. Jei ta žinia pasklistų tarp svetimų, tai jie nesakytų: toks ir toks Jurgis tai padarė, bet — t a i p a d a r ė l i e t u v i s k a r e i v i s.

Kodėl man pasirodė, kad Tamsta turi sveiko proto? Todel man taip pasirodė, kad Tamsta, nors jaunas, linksmas ir bent kiek padauža, bet, matomai, aiškiai nuvoki, kad žmogui reikalinga šviestis. Kad tam sus būdamas esi lyg maiše užrištas, ir su tuo maišu gali tave mėtyti kas kur nori, tu tik dejuoji, šauki ir riedi, kur pastumtas į vieną ar į kitą pusę. Kokį tu vargšas kelią pasirinksi; kad aklas esi. Reikia pirm viso akis atsikrapštyti, kad matytum kur sau laimės ieškoti. Jauti tai, ir reiškia, jog turi sveiko proto. Manau, kad ir Tamstos sąžinė jautri: sykį pasižadėjęs, jauti, jog turi padaryti. Vis buvo neramu, kol įvykinai savo prižadėjimą išmukti gerai rašyti skaityti, o kaip pradėjai vykinti, taip sakant, sveiko proto klausyti, tai sąžinė džiaugėsi. Pats rašai, kad nors mokintis sunku, bet išmokus linksmas. Džiaugiuos, kad turiu progos su Tamsta kalbėti. Jei man dar atsiųsi laiškelių, tai ir aš parašysiu. Tik mano laiška gal nuobodūs? Arba gal manai, kad aš vis tik gerą Tamstoje matau ir matysiu? Pasakyk, ar galiu visa rašyti, ar nesupykysi, jei kokią silpnębę pastebėsiu?

Spaudžiu ranką
Prietelis.

Varšavos Seime Gudu ateities klausimu, vienbalsiai pareiškė:

1) Gudu tauta ir visos ją atstovaujantijs istaigos tvirtai laikosi Gudu nepriklausomybės obalsio, paskelbto 1918 m.

2) Gudu tauta bus patenkinta tik tuomet kai įgys valstybinę nepriklausomybę.

3) Vilniaus ir Gardino gudu darbuotojai visiškai nesutinka su lenkų siulomuojų Gudu klausimo sprendimu ir atmets „savyvaldyba“ Lenkijos globoje. Gudu laikraštis „Bielarus“ pažymi, kad kol Guduose viešpatavo rusai, tai Lenkai kalbėjo apie atskirą Gudu valstybę sąjungoj su Lenkija. Bet kai lenkai patys užėmė Gudus, tai pasiūlė Gudams tik „savyvaldybę“ ir atsisakė palaikyt atskiros Gudu valstybės reikalavimų.

Padėtis Ukrainoj Ukrainoje gyvenimas neišpasakytai brangus. Krašto ūkis deliai nuolatinių karų ir sumišimų visiškai sunaikintas. Iš šalies Ukraina jokios pagalbos negauna. Su pinigais Ukrainoje didžiausia betvarkė. Veik kiekvienas miestas vartoja kitokius pinigus. Ukrainos pinigų niekas nenori imti. Duonos svaras kainuoja iki pusantro šimto karbovancų, o už vieną caro rublį duoda 30 karbovancų. Esant tokiai padėčiai tvarkyt Ukrainos gyvenimas bei kelti ūkis yra begalo sunku. Gyventojai tiek pavargę, kad laukia susidarant bet kokios valdžios, kad tik ji galėtų palaikyt tvarką ir duotų galimybės dirbt. Ukrainos žmonės laukia, kada pradės dalinti dvarų žemes. Jie sutinka nors ir brangiausiai mokėt už žemę, kad tik jos gautų nuosavybėn.

Lenkų kariuomenės vadas. Iš Vilniaus gauta žinia, kad generolas Šeptickis paskirtas visos lenkų kariuomenės kovojančios su rusais vadu.

Lenkai ir Ukraina. Yra patirta, kad sutartis, kurią padarė Ukrainos etmonas Petliūra su Lenkais, neturi po savim tvirtesnio pamato. Lenkai tą sutartį darė, tikėdamies kolonizuoti Ukrainos dvarus išeiviais lenkais. Be to lenkai labai bijo rusų pavojaus ir jie tikis, kad, įvykinus minėtąją sutartį, tasai pavojus sumažėsias. Ukrainiečių dauguma yra griežtai priešinga tai sutarčiai. Petliūra Ukrainoje dabar neturi jokio pasitikėjimo. Ji palaiko tik maža šalininkų saujelė. Ukrainoje siaučia daugybė atskirų ginkluotų būrių, kurie nepripažįsta jokios valdžios. Tie būriai Ukrainoje pražudė vokiečius, pražudė Denikiną ir galima spėti, kad ir lenkams padarys galą.

Estų Seimas ir vyr. karo vadas. Estų Steigiamajam Seime uždarytam posėdy vyr. Estų karo vadas generolas-leitenantas Laidoneris pranešė Seimui apie tautos kariuomenės įsikūrimą, karo veiksmus ir t. t. Seimas pritarė generolo Laidonerio pranešimui ir palydėjo jį ilgu delnų plojimu.

Italų laikraštis. „La Tribuna Illustrata“ savo geg. 9 d. numery patalpino straipsnį apie Lietuvą ir įdėjo keletą paveikslų iš Lietuvos gyvenimo.

Lenkai Kijeve. Lenkų kariuomenei įsakyta nuginkluoti Petliūros (ukrainiečių) kariuomenės būrius. Ukrainiečiai Kijeve neturi jokios valdžios. Visus įsakymus duoda lenkų vadai.

Rusų ir Latvių derybos. Latvių ir Rusų taikos derybos prasidėjo Maskvoje kovo 16 d. Latviai reikalauja, kad rusai pripažintų Latvių nepriklausomybę, kad abi pusės atsakytų mokėt viena kitos karo išlaidas, kištis į kitos pusės vidaus reikalus ir steigti svetimų valstybių kariuomenės dalis savo žemėj, abi valstybės saugoją kitos šalies piliečių reikalus ir leidžia grįžti tėvynėn tiems, kurie gyvena kitos valstybės žemėje; Rusai gražina iš Latvijos išvežtą valstybės ir visuomenės turtą; latviai reikalauja sau dalį rusų aukso; Latviai leidžia Rusams naudotis Latvijos uostais ir pervežti prekes be maito, bet su atlyginimu, kuris

nustatomas sutartimi. Pirmuosius reikalavimus rusai priima, bet kitus nenori priimti.

Gardina prijungė Lenkams. Dabartinis Gardino miesto galva Listovskis gegužės 3 d. sušaukė miesto tarybos narius lenkus ir iškilmingai paskelbė viso Gardino miesto vardu nutarimą del Gardino prijungimo prie Lenkų respublikos. Toje komedijoje nedalyvavo nei žydų, nei gudu atstovai.

Petrapilio vargai. Rusų Raudon. Kryžiaus įgaliotinis Kopengagoje kreipėsi į visų kraštų Raudonąjį Kryžių, prašydamas pasiūsti tarptautinę sanitarų ir technikų delegaciją į Petrapilį, kuriame viešpatuoja neapsakomas vargas bei skurdas.

Minsko Gudu Komitetas, kurio priešakyje stovi Aleksiuks, yra karštas Gudu unijos su Lenkais šalininkas, kuomet kitos Gudu organizacijos griežtai priešingi tam. Aleksiuką ir jo sėbrus jau senai įtariama esant lenkų papirktais ir dabar tai patvirtina. Yra žinių, kad Lenkų vyriausybė paskyrė Aleksiuks kompanijai 13 milijonų markių Gudu Lenkų unijos reikalo sustiprinimui bei agitacijai.

Ukrainiečių kariuomenė Kovose su bolševikais Kijevo ruožte tedalyvavo vos 6 tūkstančiai ukrainiečių, kurie ir sudaro mažne visą dabartinę Ukrainos kariuomenę. Tie šeši tūkstančiai — tai likučiai buvusios Ukrainiečių kariuomenės. Be tų kareivių yra dar 18 tūkstančių gerai išmklintų ukrainiečių, bet jie neturi nei drabužių, nei ginklų, ir deliai to negali dalyvauti kovose.

Tarptautinis moterų suvažiavimas. Birželio mėn. Ženevos mieste (Šveicarijoj) šaukiamas tarptautinis moterų suvažiavimas del balsavimo teisių moterims. Lietuvos moterys taip pat gavo pakvietimą dalyvauti suvažiavime. Vieną delegatą skiria vyriausybė ir dvi delegates Moterų Draugijos.

Čekai prieš lenkus. Čekų Slovakų užsienio reikalų ministeris Beneš del lenkų daromų šunybių Tešeno krašte kreipėsi į Santarvės valstybes protestuodamās bei aiškindamas, kaip baisiai kenčia lenkų persekiojami Tešeno gyventojai. Čekų ministeris pareiškė, kad Čekų Slovakų vyriausybė nesiima atsakomybės del tokio lenkų elgimosi pasekmių, jei Santarvė tuojau nesudraus lenkus.

Suomių taika su rusais. Suomių užsienio reikalų ministeris pranešė Maskvos vyriausybei, kad Suomiai sutinką vesti taikos derybas su rusais Dorpato mieste (Estonijoj). Rusai taip pat sutinka derėtis Dorpate. Derybos prasidėsiančios birželio 10 d.

Latvijoj. Latvių Steigiamojo Seimo pirmininkas Čakstė gegužės 27 d. Seime perskaitė Lietuvos Steigiamojo Seimo atsakymą į Latvių Seimo sveikinimą. Tą atsakymą Latvių Seimas priėmė karštu delnų plojimu. Latvių Steigiamasis Seimas nusprendė, kad Latvija yra nepriklausoma demokratinė respublika, kurios aukščiausia valdžia priklauso tautai.

Vokiečiai ir Rusai. Yra žinių, kad Berlyne vokiečiai tveria rusų belaisvių dalis ir jas ginkluoja. Tą kariuomenę žada vesti per Čekiją ir Rumuniją į Ukrainą, kad sujungtų ten su Denikino kariuomenės likučiais. Toji kariuomenė turėsianti paimt Odesą ir kliudyti lenkų žygiams.

Londonė ties lenkų pasiuntinybe įvyk protesto manifestacija del lenkų grobimo karo prieš rusus.

Amerikiečio auka Žinomas Amerikos turtuolis ir labdarys Kornedži paskyrė pusę milijono dolerių atstatymui karo suardytų Prancūzijos, Belgijos ir Serbijos kraštų. Iš tų pinigų šimtas tūkstančių dolerių skiriami Lonvain'o miesto (Belgijoj) skaityklos atstatymui.

Lenkai slėgia gudus. Užimtojoje Gudijos dalyje lenkų okupacijos valdžia neleidžia naujai atidaryti nei vienos gudu mokyklos. Gudu vaikai, lankantieji

lenkų mokyklas, gauna drabužių avalinės, maisto, o gudų mokykloms to neduoda. Kiekvieną kurs mėgina pasiekti Amerikos Raudonojo Kryžiaus Valdybai, lenkai suareštuoja ir siunčia į barakus. Taip pat yra smarkiai varžomas ir gudų laikraščių leidimas.

Prancūzų atstovas Baltijos vals ybėms. Gautomis Žemaitės Prancūzų valdžia paskyrus diplomatinį atstovą Baltijos valstybėm Simonsą, kuris ankečiau buvo atstovu Čekuose.

Karo veiksmai tarp Japonų ir Rusų gegužės 26 d. pasibaigė. Rusų ir Japonų komisijos atvyko į Chabarovsko miestą (Rytų Sibire) karo pailaujų daryt.

Lenkų Seimas nusprendė nutraukti diplomatinį ryšius su Čekais Slovaks ir pareikalavo pašalinti čekus da bininkus iš vietų, kur plebiscitas (žmoniu balsavima-) privalo nuspręst ar tos vietos teks Čekams ar Lenkams

Oficialinė dalis.

Artillerijos batarėjų metinės šventės.

1-jo Artillerijos pulko batarėjų ir divizijono Štabų metinės šventės nustatomos:

- 1-sios batarėjos ir 1-jo divizijono štabo Sausio 2 d.
- 2-sios batarėjos Kovo 1 dieną.
- 3-sios batarėjos Kovo 25 dieną.
- 4-os batarėjos ir 2-jo divizijono štabo Birželio 2 d.
- 5-os batarėjos Liepos 13 dieną.
- 6-os batarėjos Rugsejo 3 d.
- 7-os batar. ir 3-jo divizijono štabo Lapkričio 8 d.,
- Atsargos batarėjos Gruodžio 5 dieną.
- 1-os Gaubicų batarėjos Sausio 23 d.

L. K. J. Nr. 336.

Armijos teismas teisiama jame posėdy nagrinėti skiria:

1920 metų birželio mėnesio 7 dieną: kareivio Petro Burkauskio, kaltinamo 161 K. B. St. str. byla (91).

1920 m. birž. m. 11 d. Leitenanto Severino Saboro, kaltinamo 2 d. 154 K. B. St. str. byla (117).

1920 m. birželio mėn. 14 d. kareivio Aleksandro Opulskio kaltinamo 159 K. B. St. str., byla (92).

1920 m. birž. m. 21 d. Pilečių: Baltraus Skačkauskio, kaltinamo 4 p. 589 B. S. str., byla (87), Martyno Žemaičio, kaltinamo 51, 581 ir 453 B. S. str. str., byla (86), Juozo Mikšio ir Jurgio Kazeliūno, kaltinamų 51 ir 1, 4 ir 5 p. p. 6 589 B. St. str. ir Y. V. A. I. 14 p. 6, byla (83).

Važinėjimas kariškių garlaiviais.

Važinėjimui kariškių privačiais garlaiviais skelbiu laikinas taisykles:

a) Važiuojantieji garlaiviais kariškiai naudojami „kariškiams keliauti leidimais“ traukiniu, tik žodis „traukiniu“ turi būti užbrauktas ir ant viršaus parašyta „garlaiviu“ nuo tokios iki tokios prieplaukos. Pastaba turi būti tinkamai patvirtinta Vado, išduodančio leidimą.

b) Kariškiai, važiuojantieji garlaiviais privalo turėti sekančius dokumentus a) asmens liudymą, b) kariškiams keliauti leidimą ir c) liudymą, nurodanti tikslą kelionės (tarnybos reikalais arba atostogon).

c) Kariškiai, neturinti minėtų straipsnyje b dokumentų bus prašalinami nuo garlaivių, kaip neturinčių teisės važiuoti.

d) Už kariškių, karo-valdininkų ir kareivių, važinimą tarnybiniais reikalais privačiu garlaiviu nustatoma mokesnis 50% didumoį nuo nustatytos priva-

tiems asmenims bilietų kainos vis vien kuria klase važiuojama.

e) Nustatytą straipsnyje d mokesnį, moka ne važiuojantieji kariškiai, bet Krašto Apsaugos Ministerija sulig patektų jai laivų savininkų šaknelių „kariškiems keliauti liudymų“, per Kauno Vandens Kelių Rajono įaivinkystės inspektorij.

f) Karininkai, karo-valdininkai ir kareiviai važiuojantieji garlaiviu savais reikalais už važinimą moka iš savo lėšų 70% bilietų kainos keleiviams 1-os klasės ir 60% keleiviams 2-os klasės, o už bagažą 75% kainos nustatytos už pervežimą privačių asmens bagažų.

g) Už pervežimą karo krovinų ir bagažų turi mokėti Krašto Apsaugos Ministerija 75% kainos nustatytos už pervežimą privačių krovinų bei bagažų. Tas mokesnis užmokamas tvarka nurodyta straipsnyje e šių taisyklių.

h) Atsiskaitymas su garlaivių savininkais, už visus pervežimus garlaiviais (upėmis), kariuomenės, kariškos važmos ir krovinų turi bnti atliekamas tiktai patikrinus pristatytas sąskaitas Generalinio Štabo Susisiekimo Skyriuje per Tiekimų Viršininką.

L. K. J. Nr. 339.

Krašto Apsaugos Ministerio vardu gautas laiškas.

Laike paskutinių mėnesių aš beveik kasdiena gavau nuo lietuvių karininkų prašymų pastoti į Anglų tarnybą Afrikos kolonijose.

Iš kur tie gandai atsirado, aš nežinau, bet aš būčiau Tamstai labai dėkingas, jei Jūsų Ekscelencija oficialinai paskelbtumėte, kad tie gandai yra be jokio pagrindo, ir kad Anglų Afrikos kolonijose jokių pasiūlymų lietuvių karininkams pastoti į jų tarnybą nebuvo.

Pasirašė: PARGITER

Britų Karo Misijos Gener. Štabo Majoras.

Kaunas
30. V. 20.

Redakcijos atsakymai.

Vargo poetai. „Iš lenkų fronto“ pasinaudosim. „Lyg sapnas“ netinka: negalima taip paprastu būdu kšti tikrenybę ir fantaziją (vaizduotę).

Ažuolo šankniai. „Mūsų kareivių ydos“ spaudai netinka. Tamstos kalba graži rasyti galite tik pasiieškite rimtesnių dalykų, kurie būtų visems įdomūs ir naudingi.

Škevonitai. „Kareivio dainos“ mintis graži, tik kalba taip sunki, kad ir pataisyti negalim. Vertėtų T., eiharaščių rašant, pasitarti su žmogiu, kuris mūsų kalbos moka. Nespausdinsim.

Lazdauskui. Pasinaudosim.

Endriukaitytei. 4-tos apė „dėdijį karą“ dainos autore Tamstą paskeibėme „K. Ž.“ 22 Nr. Tą dainą atskirai spausdinti mes nėmatom reikalo.

L. Michalauskui. Tamstos rašinys tikras šiupinys: visko įdėta, visko pasakyta, tik minties sugaudyti negalim. Reikia skirti spaudos rašinius nuo reklamų, proklamacių. Nespausdinsim.

Šimkevičiui. „Ir vėl pražydo ievos“ skirate „savo draugui“, kuris yra žuvęs, bet nei pavardės, nei vardo neminit. Todėl netinka.

Juozui Urbščiui. Jūsų rašinį spausdinsim.

Žiliukui, Kaziui Baikščiui. Jūsų eilėraščiai spaudai netinka. Kokį nors eiliuotinės poezijos dalykelių parašius, reiktų jį pirma palyginti su žinomų poetų eilėraščiais, ir tada tik spaudai siųsti.